

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-VIIA-2756/2025

Zagreb, 28. svibnja 2025.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Mato Arlović, Sanja Bezbradica Jelavić, Dražen Bošnjaković, Ante Galić, Biljana Kostadinov, Lovorka Kušan, Maša Marochini Zrinski, Rajko Mlinarić, Goran Selanec, Frane Staničić i Miroslav Šumanović, odlučujući u izbornom sporu o žalbi Kristiana Šarića, kandidata za Općinskog načelnika Općine Pakoštane i nositelja kandidacijske liste birača za izbor članova Općinskog vijeća Općine Pakoštane, na sjednici održanoj 28. svibnja 2025. donio je

ODLUKU

I. Usvaja se žalba Kristiana Šarića, kandidata za Općinskog načelnika Općine Pakoštane i nositelja kandidacijske liste birača za izbor članova Općinskog vijeća Općine Pakoštane i ukida se rješenje Županijskog izbornog povjerenstva Zadarske županije klasa: 012-07/25-01/3, ur. broj: 2198-10-25-25 od 20. svibnja 2025.

II. Predmet se vraća Županijskom izbornom povjerenstvu Zadarske županije na ponovni postupak.

III. Nalaže se Županijskom izbornom povjerenstvu Zadarske županije na biračkim mjestima broj 1. Pakoštane, Mala vijećnica, broj 2. Pakoštane, Velika vijećnica i broj 4. Drage izvršiti kontrolu nevažećih glasačkih listića i prebrojavanje glasova na izborima za Općinskog načelnika Općine Pakoštane provedenim 18. svibnja 2025.

Obrazloženje

1. Kristian Šarić, kandidat za načelnika Općine Pakoštane i nositelj kandidacijske liste birača za izbor članova Općinskog vijeća Općine Pakoštane (u daljnjem tekstu: žalitelj), podnio je žalbu protiv rješenja Županijskog izbornog povjerenstva Zadarske županije (u daljnjem tekstu: ŽIP Zadarske županije) klasa: 012-07/25-01/3, ur. broj: 2198-10-25-25 od 20. svibnja 2025. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje) kojim je odbijen njegov prigovor podnesen protiv rješenja Općinskog izbornog povjerenstva Općine Pakoštane klasa: 029-01/25-01/01, ur. broj: 2198-18-02-01-25-15 od 19. svibnja 2025.

2. ŽIP Zadarske županije je 21. svibnja 2025. mailom obavijestio Ustavni sud o šest žalbi koje je zaprimio protiv osporenog rješenja 20. svibnja 2025. Tom mailu nije

priložio žalbu žalitelja, već ju je na traženje Ustavnog suda dostavio 26. svibnja 2025. u 16.25 sati.

2.1. Žalitelj je također Ustavnom sudu uputio žalbu, mailom od 25. svibnja 2025. u 21.17 sati.

3. Ustavni sud utvrđuje da je žalba pravodobna, jer bi svako drukčije postupanje, u okolnostima konkretnog slučaja, predstavljalo pretjerani formalizam.

4. Žalitelj je 19. svibnja 2025. (i 20. svibnja 2025. dopunu) ŽIP-u podnio prigovor protiv rješenja Općinskog izbornog povjerenstva Općine Pakoštane klasa: 029-01/25-01/01, ur. broj: 2198-18-02-01-25-15 od 19. svibnja 2025., zbog navodne povrede izbornog procesa od strane promatrača, visokog broja nevažećih listića u pojedinim biračkim mjestima, nepravilnosti tijekom glasanja (na pojedinim biračkim mjestima glasali pojedinci bez važeće osobne iskaznice, odnosno upisano je da su glasali birači koji nisu pristupili glasačkom mjestu).

4.1. U obrazloženju osporenog rješenja ŽIP-a navodi se sljedeće:

"(...) 5. Odredbom članka 94. st. 2. ZoLI propisano je da za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana je izabran kandidat koji na izborima dobije više od 50% glasova birača koji su glasovali (prvi krug glasanja).

6. Odredba čl. 94. st. 3. ZoLI propisuje da iznimno od odredbe st. 2. istog članka, ako se za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika i župana kandidirao samo jedan ili samo dva kandidata, za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana izabran je kandidat koji na izborima dobije najveći broj glasova.

7. Kako nije sporno da su se u Općini Pakoštane za izbor Općinskog načelnika kandidirali kandidati Milivoj Kurtov i Kristian Šarić, dakle samo dva kandidata, a prema rezultatima provedenog glasanja kandidat Milivoj Kurtov dobio je 987 glasova, dok je kandidat Kristian Šarić dobio 956 glasova, to je primjenom odredbe čl. 94. st. 3. ZoLI za općinskog načelnika Općine Pakoštane izabran kandidat Milivoj Kurtov koji je dobio najveći broj glasova.

8. U odnosu na prigovore u kojima se ističe opravdana sumnja da su glasovali birači koji nisu imali važeće osobne iskaznice ljudi koji na dan izbora nisu bili u mogućnosti glasovati, odnosno upisani da su glasovali, a fizički da nisu bili na glasačkom mjestu, te da se ne slaže niti broj listića sa brojem ljudi koji su izašli na izbore jer da je više glasačkih listića nego što je zaokruženo osoba na spisku, valja istaći kako prigovaratelj ne navodi decidirano na kojem biračkom mjestu su se navedene nezakornosti dogodile. Ujedno, ukazuje se kako se zapisnici o radu biračkog odbora sastavljaju u skladu sa čl. 64. ZoLI, te da isti imaju pravnu snagu javne isprave, službenog dokumenta, pisane primjedbe na zapisnik ovlašten je dati svaki član biračkog odbora i njihovi zamjenici, a dostavljaju se s ostalim pripadajućim izbornim materijalom mjesno i stvarno nadležnim izbornim povjerenstvima na nadzirani unos u informatički sustav tako da se svi podaci unose u sustav dva puta od strane dva različita operatera.

9. Nadalje, razmatrajući osnovanost podnesenog prigovora ovo Povjerenstvo utvrđuje da na zapisnicima o radu biračkih mjesta nisu prijavljene nepravilnosti u provedbi izbora te da članovi biračkih odbora koji su sudjelovali u njihovom radu na dan izbora nisu imali nijednu primjedbu koja bi se odnosila na nesrazmjer između broja građana izašlih na izbore i broja predanih listića, ili na postupak prebrojavanja i utvrđivanja valjanosti glasačkih listića ili na broj glasova navedenih u zapisnicima biračkih odbora na biračkim mjestima. U navedenim zapisnicima nije bilo ni primjedbi na rad biračkih odbora prisutnih promatrača.

10. Isto tako niti nadležno izborno povjerenstvo nije svojim zapisnikom o radu konstatiralo nepravilnosti u provedbi izbora kakve paušalno u svojem prigovoru navodi podnositelj prigovora, a niti su članovi povjerenstva iznosili ikakve primjedbe."

5. Žalitelj u podnesenoj žalbi ponavlja navode iz prigovora te ističe sljedeće:

"(...) Žalbu podnosim zbog ozbiljne sumnje u regularnost i zakonitost provedenih izbora za načelnika Općine Pakoštane održanih 18. svibnja 2025. godine, a temeljem sljedećih činjenica i okolnosti koje upućuju na moguće nepravilnosti i utjecaj na konačni ishod izbora:

1. Povreda izbornog procesa od strane promatrača

Prema informacijama s terena i izravnim svjedočenjima članova biračkih odbora, u maloj vijećnici u Pakoštanima promatrač HDZ-a, koji je ujedno i predsjednik ogranka HDZ-a Pakoštane, aktivno je sudjelovao u brojanju glasova i to isključivo za izbor načelnika, dok za ostale razine izbora (općinsko vijeće, župan, županijska skupština) nije brojio glasove. Time je prekršena obvezatna uputa DIP-a broj EP VIII o pravima i dužnostima promatrača, prema kojoj promatrač smije promatrati cijeli postupak, ali mu nije dopušteno ometati rad izbornog tijela niti sudjelovati u brojanju glasova. Predsjednik biračkog odbora dopustio je takvo postupanje, čime je narušena zakonitost izbornog procesa.

2. Neobično visok broj nevažećih listića na pojedinim biračkim mjestima

Na tri od pet biračkih mjesta (Velika i mala vijećnica u Pakoštanima te biračko mjesto u Dragama) zabilježen je iznimno visok broj nevažećih listića (19, 19 i 20), dok su u Vrani i Vrgadi zabilježena samo 1 odnosno 3 nevažeća listića. Upravo na mjestima s najviše nevažećih listića bio je najveći politički pritisak i utjecaj, a na njima je, prema svjedočenjima, HDZ-ov promatrač brojao glasove za načelnika. Ovakva distribucija nevažećih listića izaziva ozbiljnu sumnju u regularnost i zahtijeva detaljnu reviziju.

3. Glasanje bez važeće osobne iskaznice i nepravilnosti u evidenciji glasovanja

Postoje dokazi da su na biračkim mjestima glasale osobe bez važeće osobne iskaznice (npr. Antonio Barešić), kao i da su zaokruženi kao da su glasali i oni koji u tom trenutku nisu bili na biračkom mjestu. Ove nepravilnosti predstavljaju izravno kršenje izbornog zakonodavstva i dodatno kompromitiraju vjerodostojnost rezultata.

4. Neujednačeno vrednovanje glasačkih listića

Na nekim biračkim mjestima (npr. Mala vijećnica u Pakoštanima) priznavani su listići na kojima nije bio zaokružen ni broj ni ime kandidata, već samo ime stranke (HDZ), dok na drugim mjestima (npr. Drage) takvi listići nisu priznati, već samo oni na kojima je zaokruženo ime kandidata ili broj ispred imena. Ovakva neujednačena praksa izravno utječe na regularnost i jednakost izbornog postupka.

5. Brzina i površnost odgovora Županijskog izbornog povjerenstva

Županijsko izborno povjerenstvo dalo je izuzetno brz i površan odgovor na prigovore, bez dodatnih upita i provjera, što ukazuje na nedostatak temeljite provjere navedenih nepravilnosti.

Obrazloženje

Razlika između mene i protukandidata Milivoja Kurtova iznosi svega 31 glas, što dodatno pojačava važnost svakog pojedinog glasa i opravdava zahtjev za revizijom svih glasačkih listića. Kombinacija navedenih nepravilnosti - sudjelovanje promatrača u brojanju, neuobičajeno visok broj nevažećih listića na ključnim biračkim mjestima, glasanje bez osobnih iskaznica, neujednačena pravila o važećim listićima te površnost u postupanju izbornog povjerenstva - stvara objektivnu sumnju u ispravnost i zakonitost izbornog rezultata."

Žalba je osnovana.

6. Članci 51. točka 2., 53. točke 1. i 6., 64., 73. i 118. stavak 2. Zakona o lokalnim izborima ("Narodne novine" broj 144/12., 121/16., 98/19., 42/20., 144/20. i 37/21.; u daljnjem tekstu: ZoLI) glase:

"Županijsko izborno povjerenstvo

Članak 51.

Županijsko izborno povjerenstvo:

(...)

2. nadzire rad općinskih i gradskih izbornih povjerenstava,

(...)"

"Gradsko i općinsko izborno povjerenstvo

Članak 53.

Gradsko izborno povjerenstvo i općinsko izborno povjerenstvo:

1. izravno brine o zakonitoj pripremi i provedbi izbora za članove općinskog, odnosno gradskog vijeća, kao i za izbor općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika i zamjenika gradonačelnika,

(...)

6. nadzire rad biračkih odbora na biračkim mjestima,

(...)"

"Zapisnik o radu biračkog odbora

Članak 64.

(1) Kad birački odbor utvrdi rezultate glasovanja na biračkom mjestu, u zapisnik o svom radu, ovisno o vrsti izbora zabilježiti će:

– broj birača upisan u izvatku iz popisa birača i broj birača koji su predali potvrdu nadležnog tijela (biračko tijelo),

– broj birača koji su pristupili glasovanju prema izvatku iz popisa birača i uz potvrdu za glasovanje,

– broj birača koji su glasovali izvan biračkog mjesta,

– broj birača koji su glasovali na biračkom mjestu uz pomoć druge osobe,

– koliko je birača ukupno glasovalo,

– koliko je glasova dobio svaki pojedini kandidat, odnosno kandidacijska lista, te

– broj nevažećih glasačkih listića.

(2) U zapisniku o radu biračkog odbora navode se i sve druge činjenice koje su važne za postupak glasovanja.

(3) Sadržaj i oblik zapisnika o radu biračkog odbora, ovisno o vrsti izbora propisuje Državno izborno povjerenstvo.

(4) Svaki član biračkog odbora ovlašten je dati pisane primjedbe na zapisnik.

(5) Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora.

(6) Ako član biračkog odbora odbije potpisati zapisnik, o tome se u zapisniku sastavlja službena bilješka, u kojoj se utvrđuje činjenica odbijanja potpisivanja i razlozi odbijanja, ako ih član biračkog odbora navede."

"Nevažeći glasački listić

Članak 73.

Nevažeći glasački listić jest:

1. neispunjeni glasački listić,

2. glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi za koju je kandidacijsku listu ili kandidata birač glasovao,

3. glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više kandidacijskih lista, odnosno kandidata."

"Članak 118.

(...)

(2) Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a naročito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal."

7. Ustavni sud izvršio je uvid u pribavljenu dokumentaciju koju je zatražio od nadležnog ŽIP-a.

8. Razmatrajući osnovanost daljnjih žalbenih navoda, iz osporenog rješenja proizlazi da je ŽIP odbio prigovor žalitelja o nepravilnostima u izbornom postupku u bitnome iz razloga jer je iz zapisnika o radu biračkih odbora razvidno da njihovi članovi kao ni promatrači, nisu stavili primjedbe na rad biračkih odbora, a žalitelj nije pružio dokaze za svoje tvrdnje o nepravilnostima u radu biračkih odbora.

9. Iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je žalitelj u prigovoru, kao i žalbi, naveo da je na tri od pet biračkih mjesta (Velika i Mala vijećnica u Pakoštanima te na biračkom mjestu u Dragama) utvrđen veliki broj nevažećih listića (ukupno 58, odnosno točnije "19-19-20"), u odnosu na preostala dva biračka mjesta u Vrani i Vrgadi, gdje su utvrđena ukupno četiri nevažeća listića. Prema objavljenim rezultatima izbora za općinskog načelnika Općine Pakoštane proizlazi da je bilo 62 nevažeća glasačka listića.

10. S obzirom na to da su se u Općini Pakoštane za izbor općinskog načelnika kandidirali samo dva kandidata, te da je prema rezultatima provedenog glasovanja kandidat Milivoj Kurtov dobio 987 glasova, dok je žalitelj dobio 956 glasova, to je broj nevažećih glasačkih listića nedvojbeno mogao biti od utjecaja na konačni ishod provedenih izbora. Ovo i stoga jer članak 94. stavak 3. ZoLI-ja propisuje da, ako se za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika i župana kandidirao samo jedan ili samo dva kandidata, za općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana izabran je kandidat koji na izborima dobije najveći broj glasova.

11. Unatoč tome, u odnosu na žaliteljeve navode o povredi njegovog prava da se izvrši uvid u glasačke listiće za načelnika Općine Pakoštane te o velikom broju nevažećih glasačkih listića na biračkim mjestima Velika i Mala vijećnica te na biračkom mjestu u Dragama, u obrazloženju osporenog rješenja izostali su odgovarajući razlozi.

12. Ustavni sud također ističe da je žalitelj u prigovoru na rješenje Općinskog izbornog povjerenstva Općine Pakoštane klasa: 029-01/25-01/01, ur. broj: 2198-18-02-01-25-15 od 19. svibnja 2025. od ŽIP-a zatražio "reviziju svih glasačkih listića u Općini Pakoštane", te da se organizira ponovno prebrojavanje glasačkih listića koji se odnose na izbore za načelnika Općine Pakoštane s obzirom na sumnje koje su stvorene postupanjem članova biračkog odbora.

13. U konkretnom slučaju Ustavni sud ocjenjuje da je ŽIP propustio poduzeti bilo kakvu radnju kako bi provjerio sve relevantne činjenice i okolnosti na koje upire žalitelj u svom prigovoru o mogućim nepravilnostima u prebrojavanju glasova i utvrđivanja valjanosti glasačkih listića.

14. Ustavni sud ne može nedvojbeno otkloniti sumnju o navedenim nepravilnostima, zbog čega je potrebno u nazočnosti promatrača svih kandidata izvršiti kontrolu nevažećih glasačkih listića i prebrojavanje glasova na izborima za Općinskog načelnika Općine Pakoštane na biračkim mjestima broj 1. Pakoštane, Mala vijećnica, broj 2. Pakoštane, Velika vijećnica i broj 4. Drage.

14.1. U odnosu na tvrdnje žalitelja koji se odnose na navodne povrede izbornog procesa od strane promatrača i nepravilnosti tijekom glasanja (odnosno da su na pojedinim biračkim mjestima glasali pojedinci bez važeće osobne iskaznice, te da su glasali birači koji nisu pristupili glasačkom mjestu), Ustavni sud podsjeća da je više puta u svojim odlukama donesenim u postupcima radi zaštite izbornog prava istaknuo kako sve tvrdnje o navodnim nepravilnostima ili nezakonitostima u izbornom postupku moraju biti potkrijepljene odgovarajućim dokazima (vidjeti odluku broj: U-VIIA-3065/13 od 28. svibnja 2013. /www.usud.hr/), što u konkretnom slučaju žalitelj nije učinio. Stoga Ustavni sud prihvaća kao pravilne, zakonite te dostatno obrazložene razloge, kojima je ŽIP Zadarske županije u osporenom rješenju otklonio navedene prigovore kao neosnovane.

15. Slijedom navedenog, Ustavni sud utvrđuje da je osporenim rješenjem povrijeđeno izborno pravo žalitelja o povredi prava da se izvrši uvid u glasače listiće za načelnika Općine Pakoštane. Stoga je na temelju članka 125. alineje 9. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i članka 87. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst) odlučeno kao u izreci.

PREDSJEDNIK

dr. sc. Miroslav Šeparović, v. r.